

[۱۲۹۷ق] [رایانه]

اهدای به: ابوالوقت خواجه فخرالدین محدث شافعی
شرح نونیه ابوالفتح بستی عادل بن علی شیرازی معلم اطفال.
[دنا ۹۵۴/۶؛ الذریمه ۸/۱۴]

● شرح القصيدة النونية للبستی = شرح قصيدة البستی

ادبیات / عربی

š.-ul-qašīdat-in-nūniyya li-l-bastī = š.-u qašīdat-il-bastī

؟ نقره کار، عبدالله بن محمد، ۷۰۶ - ۷۷۶ قمری
noqrekār, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1307 - 1375)

وابسته به: القصيدة النونية = القصيدة البستية = عنوان الحكم؛
ابوالفتح بستی، علی بن محمد (۳۶۰-۴۰۱)

از ابوالفتح بستی اشعار زیادی به زبان عربی باقی مانده که
مشهورترین قصیده وی، قصیده‌ای است در معرفت و زهد به
مطلع ذیل: «زیادة المرء فی دنياه نقصان xx و ربحه غیر محض
الخير خسران» (کشف الظنون ۲: ۱۳۳۶). این قصیده به وسیله
بدرالدین جاجرمی به فارسی ترجمه شده و بنا بر گفته حاج
خليفة شروح عیدهای بر آن نوشته شده که از آن جمله است
شرح نقره کار.

آغاز: بسملة الحمد لله الذي جعل ملح العلوم علم العربية و صيره
وسيلة لاكتساب الفضائل البشرية
[دنا ۹۵۴/۶ (۲ نسخه)]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۲۱/۲

آغاز: برابر؛ انجام؛ يضعها حسان مع كماله و فضله نافعة و ليس
فيها ضرر تم

با ترجمه فارسی منظوم؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ:
فونگی، جلد: مقوا، ۳۴ گک (۱۸-۵۱ پ)، ۲۰ سطر (۱۵×۷/۵)،
اندازه: ۲۰×۱۱ سم [ف: ۲۴۱ -]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۴۶

آغاز: برابر؛ انجام؛ دولة غراء فيها ادموم اللطاف طاف
خط: نسخ و نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۲۵۹۴۶
[رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۶

آغاز: برابر؛ انجام؛ اذا سمعت كلاماً، فلا تنظر الى حال قائله،
وليكن انظر الى كثرة طامله

خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ واقف: تقی مدرس رضوی؛ کاغذ:
نخودی، جلد: تیماج، ۳۰ گک، ۱۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۵/۵ سم
[ف: ۱۹۱ - ۹]

● شرح القصيدة النونية للبستی / ادبیات / عربی و فارسی

š.-ul-qašīdat-in-nūniyya li-l-bastī

عادل خراسانی، عادل بن علی، ق ۱۰ قمری
'ādel-e xorāsānī, 'ādel ebn-e 'alī (- 16c)

وابسته به: القصيدة النونية = القصيدة البستية = عنوان الحكم؛
ابوالفتح بستی، علی بن محمد (۳۶۰-۴۰۱)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۴

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛
کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی مذهب، ۵۵ گک، ۱۲ سطر
(۱۰×۴)، اندازه: ۱۷×۹ سم [سنا: ف: ۲-۷۷]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع؛
بغلی. [نشریه: ۷-۱۸۷]

● شرح القصيدة النونية للبستی / ادبیات / عربی

š.-ul-qašīdat-in-nūniyya li-l-bastī

وابسته به: القصيدة النونية = القصيدة البستية = عنوان الحكم؛
ابوالفتح بستی، علی بن محمد (۳۶۰-۴۰۱)

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۸۱/۲

آغاز: فهو خسران؛ انجام؛ ولكنی انظر الى كثرة طايه (مورخ)
(۱۰۱۰).

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی،
جلد: تیماج سرخ، ۲۵ گک (۳۶-۶۰ پ)، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۶/۵)،
اندازه: ۱۵×۱۰ سم [ف: ۱۵-۴۰۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۳۱/۲

آغاز: بسملة الحمد لله باری النسم خالق الانسان من عدم ذی
الطول العمیم ... و بعد فهذه نبذة انتخبها من افضل شعراء
المتأخرين؛ انجام؛ هب الشيبة تبدي عذر صاحبها ما عذرا شيب
يستويه شيطان.

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد رضا نیریزی، تا: ۱۱۰۷ و
۱۱۰۸ ق؛ جلد: تیماج جگری، ۳۳ ص (۹۳-۱۲۵)، ۱۸ سطر، اندازه:
۲۰/۵×۱۴/۵ سم [ف: ۵۰-۱۹۵]

● شرح القصيدة النونية للبستی / ادبیات / فارسی

š.-ol-qašīdat-en-nūniyya le-l-bastī

وابسته به: القصيدة النونية = القصيدة البستية = عنوان الحكم
ابوالفتح بستی، علی بن محمد (۳۶۰-۴۰۱)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۸۸/۲

بی کاه، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۶۰]

● شرح القصيدة النونية للبستی / ادبیات / عربی

š.-ul-qašīdat-in-nūniyya li-l-bastī

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیستم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازماناسناد

DIA 276258

و کتبخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

جمادی الثانی ۳۹۶ق، جا: نیشابور؛ کاغذ: خنایی، جلد: تیماج
قهوه‌ای، ۳گک، ۱۲-۱۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۹-۲۴۳]
۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶-عکسی
نسخه اصل: از ترکیه کتابخانه سرای شماره ۲۴۶۳؛ بی‌کا، تا:
۸۵۵ق [نشریه: ۲-۲۷۴]

● دیوان ابوفراس / شعر / عربی

d.-u abū-firās

ابوفراس حمدانی، حارث بن سعید، ۳۲۰؟ - ۳۵۷ قمری
abū-ferās-e hamdānī, hāres ebn-e sa'īd (933 - 969)

از ابوفراس حارث بن ابی العلاء سعید بن حمدان الحمدانی
(۳۲۰-۳۵۷ق) شاعر شیعی معروف و پسر عم سیف الدوله
سومین پادشاه آل حمدان و ممدوح متنبی، جمع و ترتیب این
خالویه نحوی صاحب کتاب لیس و کتاب الاسعاف و غیره.

چاپ: از سال ۱۸۷۳م (چاپ بیروت) تا کنون چندین بار چاپ و
یک بار هم توسط «سامی الدهان» (بیروت ۱۹۴۰م) از روی ۴۰
نسخه گردآوری و تصحیح شده است. روایت ابن خالویه نیز
اساس برخی چاپ‌ها قرار گرفته است؛ طبع کمتر من مرة معجم
۳۵۲ آخرها بتحقیق بهجة عبدالغفور الحدیثی سنة ۱۹۸۰م بی‌غداد
ذخائر التراث ۳۱۶/۱

[رجوع کنید بتاریخ ابن خلکان و یتیمه الدهر ثعالی، بانضمام چند قصیده از
صفی الدین حلّی و بعض اشعار اخطل و بحرّی و متنبی؛ الذریعة ۴۷/۹؛ دنا
۱۹/۵]

شرح و حواشی:

۱- شرح دیوان ابی فراس؛ بهائی، عبداللطیف بن بهاء الدین (۱۰۸۲)

۲- تخمیس قصیده ابی فراس الحمدانی؛ طیبی، ابراهیم بن یحیی
(۱۱۵۴-۱۲۱۴)

۳- شرح دیوان ابی فراس

۴- شرح قصیده ابی فراس

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۲۴

آغاز: بسمله و به نستین، قال ابو عبدالله الحسین ابن خالویه
النحوی اللغوی من حل من الشرف السامی و الحسب النامی ...
قافية الالف من دیوان ابی فراس ره: عمر صباحا و ان غدوت خلاء
xx من ضیا یفضحن فیک الضیاء؛ انجام؛ غرضا ان الحسام لکافل
xx بنفوسهم و شیا السنان للهدم

این نسخه همان روایت ابن خالویه است که دیوان وی را گرد
آورده است. نظم نسخه الفبایی است به ترتیب حروف قافیه که
البته ناقص است و به حرف «عین» ختم می‌شود به همراه یک
برگ ناقص از قصیده‌ای با حرف قافیه «میم»؛ خط: نسخ عربی،
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ رکابه‌دار؛ تملک: مرتضی بن
احمد حسینی رشتی؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج یشمی،
۵۵گک، ۱۸-۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۹×۱۳/۳سم [ف: ۲۷/۱-۵۵]

نسخه ناتمام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛
کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ قرمز، ۶۲گک، ۱۸ سطر
(۱۹/۵×۱۰)، اندازه: ۲۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۰-۳۲۶]

۳. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۷۴/۳

آغاز: ان و خد القلاص کشفت حالا xx و من عند الظلام طلبت
مالا / و درأ خلت انجمه علیه xx فهلا خلتن به ذبالا؛ انجام؛
ستحمل ناجیات العیس منی xx صدیقاً عن و دادک لن یحولا /
یؤمل فیک اسعاف الیالی xx و یتنظر العواقب ان یدیلا
چند قصیده از دیوان ابوالعلاء است؛ خط: نسخ عربی، کا:
عبدالحسین بن عیود بغدادی، تا: ۱۲۱۷ق؛ ۱۷گک (۹۰-۱۰۶ر)،
۱۶ و ۱۹ سطر [ف: ۸۵-]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۷۸

خط: نسخ، کا: غلام حسین طیب خراسانی، تا: ۱۶ جمادی الاول
۱۲۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن تریاک، ۱۱۸گک، ۱۲
سطر، اندازه: ۲۰/۵×۱۵/۳سم [ف: ۱-۲۲۹]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۱۹

آغاز: أعن خد القلاص کشفت حالا xx و من عند الظلام طلبت
مالاً؛ انجام: کأنک الیدر و دنیا منزله xx فما تلقیک الالیلة دار
خط: نسخ، کا: مصطفی بن ملا زین العابدین الشهیر فی علم
النجوم، تا: ۱۲۷۳ق؛ جلد: جرم مشک، ۸۸گک، ۱۹ سطر، اندازه:
۲۷/۵×۱۶سم [مؤید: ۱-۲۰۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹/۳-طباطبائی

منتخبات شعر ابوالعلاء با عنوان «قطعة منتخبه من شعر ابی العلاء
المعری»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از او و نیز از ظافر حداد،
شیخ شیوخ حماة، امام شافعی یا قلم دیگر؛ کاغذ: شامی، جلد:
مقوای چیتی، ۲۵گک (۳۲-۵۶)، اندازه: ۲۰×۱۵سم [ف: ۲۲-۱۰]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳/۸

نسخه اصل: کتابخانه کاخ گلستان - تهران ۱۷۲. قصیده‌ای است
لامیه در ۴۱ بیت بدین مطلع: «الا فی سبیل المجد ما انا فاعل xx
عفاف و اقدام و حزم و نائل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳ص
(۲۸۹-۲۸۷) [عکسی ف: ۳-۳۳۶]

● دیوان ابوالفتح بستی / شعر / عربی

d.-u ab-ul-fath-i basti

ابوالفتح بستی، علی بن محمد، ۳۶۰؟ - ۴۰۱ قمری
ab-ol-fath basti, 'alī ebn-e mohammad (972 - 1011)

چاپ: بیروت، ۸۵ص، ۱۲۹۴ق.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۰۲/۴

ابیات و قطعاتی است (قطعات منقول از او در این نسخه حدود ۲۹
قطعه است با جمله دعائیه «ایده الله» در آغاز قطعه اول) و در
صفحه آخر ابیاتی است از ابن المعتز و ابوتام و ابوعبدالله محمد
بن یعقوب و شاعری دیگر؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: شنبه ۱۳

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد چهاردهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276252

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱۰/۲۰۱۲